

<http://revped.ise.ro>

Print ISSN 0034-8678; Online ISSN: 2559 - 639X

STRATEGIES TO INCREASE STUDENT ENGAGEMENT IN HISTORY EDUCATION.

AN EXPERIENTIAL LEARNING PERSPECTIVE

Predarea istoriei utilizând strategii de creștere a implicării elevilor din
perspectiva învățării experiențiale

Adriana Iuliana BĂLAJ, Simona Lidia SAVA

Journal of Pedagogy, 2025 (2), 119 - 140

<https://doi.org/10.26755/RevPed/2025.2/119>

The online version of this article can be found at: <https://revped.ise.ro/category/2025/>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Published by:

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

<http://www.ise.ro/>

Further information about *Revista de Pedagogie – Journal of Pedagogy* can be found at:

Editorial Policy: <http://revped.ise.ro/editorial-policy/>

Author Guidelines: <http://revped.ise.ro/en/author-guidelines/>

PREDAREA ISTORIEI UTILIZÂND STRATEGII DE CREȘTERE A IMPLICĂRII ELEVILOR DIN PERSPECTIVA ÎNVĂȚĂRII EXPERIENȚIALE

Adrian Iuliana Bălaj*

Liceul Teoretic Babel Timișoara
Timișoara, România
adriana.balaj@scoalababel.ro

Simona Lidia Sava**

Universitatea de Vest din Timișoara
Departamentul de Științe ale Educației
Timișoara, România
lidia.sava@e-uvt.ro

Rezumat

Paradigma educațională a învățării experiențiale, fundamentată teoretico-metodologic de John Dewey și David Kolb, promovează experiența directă ca fundament al proceselor cognitive și formative, propunând o metodologie didactică centrată pe participarea activă a elevului în construirea propriului parcurs de învățare.

Centrul pentru Învățare Experiențială de la Universitatea din Leuven (Expertisecentrum voor Ervaringsgericht Onderwijs CEGO), coordonat de Ferre Laevers, a elaborat un model teoretic-aplicativ care poziționează starea de bine emoțională și implicarea elevilor ca indicatori fundamentali ai calității mediului educațional. Această perspectivă conceptualizează procesul instructiv-educativ prin prisma a șapte factori de implicare (climatul emoțional pozitiv, învățarea împreună, apropierea de realitate, activitatea mentală intensă, expresia, inițiativa elevilor și adaptarea la capacitatea fiecăruia), constituind cadrul metodologic pentru optimizarea

* Profesor învățământ preuniversitar, Liceul Teoretic Babel Timișoara; M.A. în Management educațional și dezvoltare curriculară, Universitatea de Vest din Timișoara, Timișoara, România.

** Prof. univ. dr., Departamentul de Științe ale Educației, Facultatea Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea de Vest din Timișoara, Timișoara, România. Autor corespondent.
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2398-1801>

strategiilor didactice în diverse contexte curriculare, folosit și pentru prezentul studiu. Cercetarea analizează impactul strategiilor didactice interactive bazate pe învățarea experiențială asupra implicării elevilor de gimnaziu de la o școală privată din Timișoara care promovează abordarea CEGO, folosind un protocol de analiză dezvoltat de Centrul pentru Învățare Experiențială de la Universitatea din Leuven.

Printr-o abordare cvasi-experimentală, desfășurată în anul școlar 2024-2025, s-a măsurat implicarea a 36 de elevi, utilizând scala Leuven. Prin măsurători pre- și post-intervenție, aplicarea sistematică a strategiilor experiențiale specifice fiecărui factor de implicare, rezultatele evidențiază o creștere semnificativă a scorurilor de implicare: de la 47,2% elevi cu scor maxim în octombrie 2024 la 66,7% în mai 2025. Se confirmă astfel eficiența strategiilor experiențiale, descrise în lucrarea de față, în stimularea motivației intrinseci și participării active a elevilor, respectiv potențialul transformativ al învățării experiențiale pentru didactica istoriei, facilitând tranziția de la memorarea factuală la înțelegerea proceselor istorice complexe și dezvoltarea gândirii critice contextualizate.

Cuvinte-cheie: design experimental, didactica istoriei, factorii implicării, învățare experiențială.

Abstract

The educational paradigm of experiential learning, theoretically and methodologically grounded in the works of John Dewey and David Kolb, promotes direct experience as the foundation of cognitive and formative processes. It proposes a teaching methodology centered on the active participation of students in constructing their own learning paths.

The Center for Experiential Learning at the University of Leuven (CEGO), coordinated by Ferre Laevers, has developed a theoretical-applied model that positions emotional well-being and student engagement as fundamental indicators of educational quality. This perspective conceptualizes the teaching-learning process through seven engagement factors (a positive emotional climate, collaborative learning, closeness to reality, intense mental activity, expression, student initiative, and adaptation to individual capacities), forming the methodological framework for optimizing teaching strategies in various curricular contexts, which also serves as a basis for the present study.

The current research analyzes the impact of interactive, experiential learning-based teaching strategies on the engagement of middle school students at a private school in Timișoara that applies the CEGO approach.

Through a quasi-experimental design carried out during the 2024-2025 school year, the engagement of 36 students was measured using the Leuven scale. By means of pre- and post-intervention assessments, and through the systematic

application of experiential strategies aligned with each engagement factor; the results highlight a significant increase in engagement scores: from 47.2% of students with maximum scores in October 2024, to 66.7% in May 2025.

Thus, the efficiency of the experiential strategies described in this study is confirmed, showing their capacity to stimulate students' intrinsic motivation and active participation, as well as the transformative potential of experiential learning for the teaching of history. This facilitates the shift from factual memorization to the understanding of complex historical processes and the development of contextualized critical thinking.

Keywords: *engagement factors, experiential learning, experimental design, history teaching.*

1. Introducere

Schimbările rapide ale societății contemporane reclamă mutarea accentului în învățământul preuniversitar spre formarea de competențe transversale, gândire critică, autonomie și creativitate. În acest context, învățarea experiențială a revenit în centrul interesului de cercetare pedagogică nu doar ca metodologie, ci ca viziune holistică ce redefineste poziția elevului, a profesorului și a cunoașterii. Relevanța temei derivă atât din nevoile explicite ale generațiilor actuale de elevi, cât și din prioritățile modernizării sistemelor educaționale la nivel european și internațional.

Predarea istoriei în școala românească, tradițional, s-a bazat preponderent pe transmiterea de informații factuale, acumulate și memorate, cu accent redus pe înțelegerea critică a proceselor istorice complexe. Această abordare, deși utilă pentru furnizarea unui cadru de referință temporal și factual, se dovedește insuficientă pentru dezvoltarea gândirii critice și a competențelor necesare unui cetățean activ și informat în societatea contemporană. Elevii sunt adesea expuși la un stil pasiv de învățare, care nu stimulează implicarea activă, creativitatea și capacitatea de reflecție.

Dezvoltarea unor modalități mai atractive și formative de predare a istoriei devine o necesitate urgentă pentru a răspunde nevoilor diverse ale elevilor și pentru a conecta conținuturile disciplinare cu realitățile și interesele lor. În acest sens, învățarea experiențială, centrată pe implicarea activă a elevului

și pe construirea sensului propriu al cunoașterii, oferă o perspectivă inovatoare pentru didactica istoriei. Studiul prezent propune o abordare didactică care integrează activități interactive, colaborative și creative, care pun accent pe experiențe autentice și relevante pentru elevi, facilitând tranziția de la memorarea pasivă la înțelegerea aplicată și critică a trecutului.

Literatura de specialitate oferă numeroase studii despre impactul învățării experiențiale asupra motivației și implicării elevilor, însă cele mai multe cercetări au fost realizate în contexte educaționale anglo-saxone sau europene cu tradiții solide în pedagogii alternative. În România, lacunele în cercetarea aplicată asupra acestei teme sunt evidente: există o nevoie de studii empirice care să exploreze efectele strategiilor de învățare experiențială asupra implicării și motivației elevilor români, în contexte reale de predare, și să dezvolte recomandări concrete pentru cadrele didactice.

Studiul de față se concentrează asupra acestor lacune printr-o cercetare empirică aplicată în clasă, la nivel gimnazial, într-o școală din Timișoara care practică pedagogia experiențială inspirată de pedagogia învățării experiențiale aplicată în regiunile flamande din Olanda și Belgia, inițiată de CEGO (Centrul pentru Orientare și Învățare Experiențială) al Universității din Leuven, Belgia. Prin măsurarea implicării elevilor înainte și după aplicarea unor strategii didactice specifice, și prin analiza detaliată a factorilor care influențează motivația și implicarea, studiul aduce o contribuție relevantă la cunoașterea modului în care învățarea experiențială poate transforma procesul de predare a istoriei într-un demers motivant și formativ.

Rezultatele acestui studiu evidențiază că integrarea celor șapte factori ai implicării – învățarea împreună, climatul emoțional pozitiv, inițiativa elevilor, exprimarea personală, apropierea de realitate, adaptarea la capacitatea fiecărui elev și activitatea mentală intensă – contribuie semnificativ la creșterea motivației și a angajamentului. Mai mult, utilizarea tehnologiilor digitale și a instrumentelor creative (de exemplu, generarea de conținut AI, proiecte multimedia) au demonstrat un efect pozitiv asupra atractivității lecțiilor și a implicării active a elevilor (Forsström et al., 2025).

2. Fundamentare teoretică

2.1. Învățarea experiențială: accepțiuni și modele

Termenul de învățare experiențială are o genealogie complexă, de la perspectivele constructiviste ale lui Piaget și Vygotsky la modelul ciclului învățării experiențiale propus de David Kolb, model recunoscut și aplicat pe scară largă în educația adulților. În centrul tuturor definițiilor se află activitatea elevului: cunoașterea se construiește activ, prin interacțiuni directe cu realitatea, urmate de reflecție și transfer.

Kolb (2014) descrie învățarea ca proces de transformare a experienței în cunoaștere validă, ciclul său parcurgând: experiență concretă → reflecție → conceptualizare → experimentare activă. Criticile aduse modelului (Morris, 2020) susțin că modelul lui Kolb ar trebui revizuit pentru a integra importanța experiențelor concrete și contextuale, reflecției critice și conceptualizării specifice contextului, precum și experimentării pragmatice, nu doar generale, însă acestea nu subminează valoarea sa aplicativă pentru designul curricular centrat pe elev.

Un aport semnificativ l-a adus și Centrul CEGO Leuven (coordonat de Ferre Laevers), care operaționalizează calitatea învățării experiențiale prin măsurarea aprofundată a implicării elevului: nu doar ca participare formală, ci ca stare de prezență intensă, activitate mentală și afectivă maximă.

2.2. Implicarea și motivația: conceptualizare și evidențe empirice

Implicarea elevului (*engagement/ involvement*) este un construct multidimensional ce include implicare comportamentală (participare, persistență), emoțională (afiliere afectivă, relaționare) și cognitivă (investiție mentală, concentrare). *Implicarea elevilor* necesită, de asemenea, o definiție clară pentru un limbaj comun. Această sintagmă apare în literatura de specialitate, mai ales în literatura care abordează acest subiect în limba engleză. În aceste lucrări regăsim doi termeni folosiți în cercetările din domeniul educațional: *student involvement* și *student engagement* (Laevers, 2005). În mod deosebit, în Statele Unite au fost desfășurate o multitudine de cercetări

care demonstrează o strânsă legătură între nivelul de *engagement* (angajament) și rezultatele școlare. Numeroase cercetări (Adelman & Taylor, 2010; Fredricks et al., 2004) au subliniat prin rezultatele acestora că implicarea elevilor în propria educație duce la efecte educaționale pozitive. Fredricks și colab. (2004) au rezumat legătura între implicarea elevilor și rezultate astfel: „Implicarea este asociată cu efecte academice pozitive ce includ rezultate dar și persistență în procesul educațional; ea este mai mare în acele clase unde educatorii și colegii oferă un mediu încurajator, unde există sarcini autentice și provocatoare, oportunități de alegere și suficientă structură” (Fredricks et al., 2004, p. 4).

În spațiul european, cuvântul *involvement* este folosit în literatura de specialitate, iar filiera prin care a fost introdus în discursul educațional european este cea propusă de Centrul pentru Învățare Experiențială din cadrul Universității Catolice Leuven. Există numeroase publicații și cercetări legate de implicare, coordonate de dr. Ferre Laevers, fondatorul centrului. Definiția folosită în această lucrare și modul de a privi, evalua și analiza implicarea este preluată din demersurile acestuia (Laevers, 1994). Definiția conceptului de implicare pe care a propus-o prof. dr. Laevers se referă la implicarea cognitivă a copiilor în propria învățare. Fără această implicare se consideră că nu poate avea loc o învățare fundamentală (Laevers, 1994). Pentru implicarea cognitivă însă, în accepțiunea propusă de profesorul Laevers, climatul emoțional este esențial. Ideea de implicare a acestuia înglobează și dimensiunea emoțională ca o condiție a declanșării implicării la nivel de stare mentală: „experiența intensă pe care o simți când ești absorbit de o întâmplare, în cazul acesta când ești absorbit de realitatea cu care lucrezi, pe care încerci să o înțelegi, să o exprimi, să o remodelezi pentru a crea din ceva vechi, ceva nou” (Laevers, 2013, p.16). Conform lui Laevers, implicarea este o stare în care se găsesc copiii atunci când intră într-o activitate complet. Observăm asta în nivelul mare de concentrare, atunci când par a fi absorbiți, că uită de timp. Sunt motivați intrinsec pentru a intra în activitate și a rămâne în activitate, perseverează. Implicarea este condiția esențială pentru realizarea dezvoltării profunde sau a învățării fundamentale. Laevers propune drept indicator esențial al calității actului instructiv-educativ „starea de profundă concentrare și motivație intrinsecă” – momentul în care elevul este „absorbit de provocare”, uită de timp și se produce ceea ce autorul numește *deep-level learning* (Laevers, 2005).

Motivația este asociată forțelor interne/ externe care pornesc, orientează și susțin comportamentul de învățare. Teoria autodeterminării (Ryan & Deci, 2000) aduce trei nevoi psihologice fundamentale ca predictor: competență, autonomie, relaționare. Motivația intrinsecă – când învățarea este percepută ca scop, nu ca mijloc (Weiner, 1986), potențează și susține implicarea.

2.3. Factori care influențează implicarea elevilor: „Cei 7 factori ai implicării” (CEGO Leuven)

Pe parcursul lucrării, vom privi implicarea în învățare din perspectiva învățării experiențiale dezvoltată de CEGO (Centrul pentru Învățare Experiențială) al Universității din Leuven, Belgia. Acest centru de cercetare și formare pedagogică recunoscut la nivel internațional a fost fondat de profesorul Ferre Laevers. CEGO promovează o abordare educațională centrată pe copil, care pune accent pe implicarea profundă a acestuia în procesul de învățare. Conform perspectivei pedagogice dezvoltate de CEGO, implicarea este un indicator esențial al calității învățării. Atunci când copiii sunt cu adevărat implicați, aceștia devin concentrați, curioși, motivați și activi în explorarea lumii din jurul lor. Acest tip de implicare nu este superficial, ci produce o învățare autentică și durabilă. De aceea, pedagogia experiențială susține crearea unor contexte educaționale care stimulează interesul, inițiativa, cooperarea și exprimarea personală.

Pentru a structura procesul didactic și contextul de cercetare, au fost utilizați cei 7 factori-cheie ai implicării (Laevers, 1994; Main, 2021):

- Apropierea de realitate (autenticitate, ancorare în viața elevului).
- Exprimarea elevilor (posibilitatea de a se exprima liber, în moduri diverse).
- Inițiativa elevului (alegerea temelor, asumarea deciziilor).
- Învățarea împreună (colaborare, interacțiuni sociale).
- Adaptarea la capacitatea fiecăruia (diferențiere, personalizare).
- Activitate mentală intensă (stimuli cognitivi, provocări reale).
- Climat emoțional pozitiv (susținere, siguranță, feedback constructiv).

Acești factori sunt intercorelați și definesc atât cadrul observării implicării, cât și al planificării intervențiilor didactice.

3. Metodologie

Această cercetare s-a bazat pe aplicarea unei metodologii care implică investigarea cvasi-experimentală de tip pre-test, aplicarea unor intervenții, iar apoi, prin post-test, identificarea influenței strategiilor didactice asupra implicării și motivației elevilor în procesul de învățare experiențială.

Studiul a avut la bază măsurarea implicării elevilor din clase din învățământul gimnazial, având un număr de aproximativ 36 de elevi. Participanții sunt selectați dintr-o școală din mediul urban care aplică pedagogia învățării experiențiale. Pentru evaluarea nivelului de implicare a elevilor în activitățile de învățare, se utilizează Scala Leuven pentru Implicare (Laevers, 1994), care permite măsurarea gradului de implicare pe o scală de la 1 (neimplicat) la 5 (foarte implicat), detaliată mai jos. Aceasta a fost aplicată de către cadrul didactic observator atât înainte, cât și după intervenția didactică (a se vedea Anexa).

Etapele cercetării cuprind măsurarea inițială a implicării, observarea și înregistrarea nivelului de implicare a elevilor în activitățile obișnuite de învățare, utilizând Scala Leuven. Urmează intervenția didactică: aplicarea unor strategii didactice menite să crească implicarea și motivația elevilor în învățarea experiențială. Exemple de strategii includ: învățarea bazată pe proiecte, activități colaborative și jocuri educaționale, învățarea prin descoperire și explorare activă, tehnici de reflecție și autoevaluare, adaptate după ghidul de realizare a învățării experiențiale (Laevers, 2013). Intervenția s-a desfășurat pe parcursul a trei intervale de cursuri ale anului școlar. Ultimul pas al colectării datelor empirice vizează măsurarea nivelului de implicare a elevilor utilizând aceeași scală Leuven, pentru a compara rezultatele înainte și după aplicarea intervențiilor educaționale. La finalului intervalului de cursuri din anul școlar 2024-2025 s-au aplicat chestionare elevilor cu întrebări de autoevaluare asupra implicării în ora de istorie, precum și cu reflectarea asupra factorilor care au dus la implicare sau nu în cadrul orelor. Formularul atașat lucrării conține întrebări corelate cu cei șapte factori ai implicării dezvoltați de CEGO, detaliați în capitolul 4.

Datele colectate sunt analizate utilizând analiza statistică descriptivă și comparativă pentru a identifica tendințele generale ale implicării elevilor înainte și după intervenție.

Studiul respectă principiile eticii în cercetarea educațională: obținerea consimțământului informat din partea părinților/ tutorilor legali ai elevilor, asigurarea anonimatului și a confidențialității datelor, utilizarea rezultatelor exclusiv în scopuri academice și de îmbunătățire a procesului didactic.

4. Intervenții pentru creșterea implicării în procesul de învățare la orele de istorie

Cercetarea a fost realizată pe parcursul anului școlar 2024-2025 la un liceu privat din Timișoara, la nivelul gimnazial, implicând elevi din clasa a VI-a. Instituția de învățământ în care autorul principal își desfășoară activitatea din anul 2017 este o instituție privată acreditată în care se studiază curriculumul național; nu este o alternativă educațională. Abordarea pe care școala o promovează este de inspirație flamandă, profesorii școlii fiind formați în pedagogia învățării experiențiale printr-un parteneriat cu echipa de cercetători ai Universității din Leuven.

Cercetătorii de la Universitatea din Leuven au investigat implicarea pornind de la nevoia de a înțelege în mod sistematic modul în care elevii se implică în activități de învățare experiențială, urmărind să construiască un instrument de evaluare valid și fiabil care să surprindă această implicare pe mai multe dimensiuni (Sibomana & Laevers, 2022). Instrumentul LIS (Leuven Involvement Scales) propus este un instrument care folosește o scală cu cinci niveluri folosită pentru a identifica gradul de implicare în procesul de învățare (a se vedea Anexa). Scala elaborată a fost validată printr-o analiză factorială exploratorie și confirmatorie (Sibomana & Laevers, 2022), pe un eșantion reprezentativ de cursanți, evidențiind patru dimensiuni-cheie ale implicării: reflecție, *agency* (capacitatea de a-și modifica propriul comportament la clasă, în funcție de propriile experiențe relevante), interacțiune și integrarea cunoștințelor. Rezultatele au arătat că scala poate fi utilizată și pentru îmbunătățirea designului pedagogic al activităților didactice bazate pe practici de învățare experiențială.

În continuare sunt descrise intervenții concrete care au fost aplicate la disciplina Istorie. A fost măsurată implicarea elevilor pe o perioadă de două săptămâni de observații la clasă, la finalul lunii octombrie 2024. După această

perioadă au fost aplicate intervențiile didactice, apoi a fost realizată o altă observație pe parcursul celor două săptămâni de la finalul lunii mai 2025, pentru a stimula implicarea elevilor, integrând fiecare dintre cei 7 factori:

(1) Climat emoțional pozitiv

Un climat emoțional pozitiv este esențial pentru implicarea autentică a elevilor în procesul de învățare. În activitatea la clasă, a fost acordată o atenție deosebită fiecărui copil, observându-i reacțiile, implicarea și starea de spirit. Au fost introduse momente de joc și activități de cunoaștere la începutul semestrului, pentru a crea o atmosferă relaxată și deschisă. În timpul acestor activități, au fost notate pasiunile, interesele și preocupările fiecărui elev, fie că era vorba de sport, muzică, modă sau inovație.

Aceste informații au fost ulterior valorificate în proiectele individuale propuse la Istorie. Fiecare elev a avut libertatea să aleagă o temă care să reflecte o pasiune personală, integrată într-un context istoric, cum ar fi: *Istoria fotbalului* sau a altor sporturi – pentru elevii pasionați de sport; *Istoria chitarei* sau a altor instrumente – pentru cei interesați de muzică; *Moda în diferite epoci istorice* – pentru elevii atrași de design și stil; *Descoperiri și inovații în istorie* – pentru elevii curioși de știință și tehnologie. Astfel, fiecare copil s-a simțit valorizat și înțeles, iar proiectele au devenit o punte între curriculum și lumea interioară a elevului.

De asemenea, a fost acordat timp suplimentar în pauze sau în alte contexte informale din școală în care cadrul didactic a purtat discuții individuale cu elevii. Aceste conversații au vizat nu doar progresul școlar, ci și aspecte din viața lor personală, relația cu colegii sau preocupările lor emoționale. Prin această abordare, a fost consolidată relația de încredere și a fost creat un spațiu sigur în care elevii să se poată exprima liber, să-și împărtășească gândurile și să simtă că vocea lor contează.

Un aspect fundamental al creării unui climat emoțional pozitiv a fost acordarea unui feedback personalizat fiecărui elev. După fiecare prezentare de proiect sau activitate, a fost oferit fiecărui elev un feedback individual, subliniind punctele forte, progresul făcut și efortul depus. A fost pus accentul pe aprecierea sinceră a implicării, a creativității și a curajului de a se exprima, indiferent de nivelul de performanță. Astfel, elevii au simțit că munca lor

este observată și valorizată, ceea ce le-a crescut motivația și încrederea în sine.

Pe lângă feedbackul oferit de către cadrul didactic, a fost încurajat și feedbackul între colegi, folosind o structură clară de „aprecieri și sugestii”. Elevii au învățat să formuleze aprecieri specifice pentru elementele pozitive ale proiectului prezentat de colegi și să ofere sugestii constructive pentru îmbunătățire, concentrându-se pe produsul realizat și nu pe persoană. Au fost organizate sesiuni de instruire și exerciții practice pentru a dezvolta aceste abilități, astfel încât fiecare elev să poată primi și oferi feedback într-un mod respectuos și constructiv.

A fost creat un cadru sigur, în care greșelile sunt privite ca oportunități de învățare, iar exprimarea sinceră este încurajată. Elevii au început să aprecieze valoarea feedbackului, să-l solicite și să-l utilizeze pentru a-și îmbunătăți proiectele și prezentările. Această abordare a contribuit la dezvoltarea competențelor sociale și emoționale, la consolidarea relațiilor de respect reciproc și la formarea unei comunități de învățare în care fiecare voce contează.

Toate aceste demersuri au contribuit la construirea unui climat emoțional pozitiv, în care fiecare elev s-a simțit acceptat, sprijinit și motivat să se implice activ în învățare.

(2) Învățare împreună

Învățarea împreună a reprezentat un pilon central în activitatea la clasă, pentru a stimula colaborarea, comunicarea și responsabilitatea comună în procesul de învățare. Au fost organizate frecvent activități pe grupe și echipe, astfel încât fiecare elev să aibă ocazia să contribuie activ și să învețe de la colegii săi.

Elevii au fost implicați în proiecte de echipă cu teme variate, precum realizarea unui podcast istoric, a unei recenzii de film sau de carte cu tematică istorică, ori a unui poster digital. Fiecare membru al echipei a avut un rol clar, iar succesul final a depins de implicarea și cooperarea tuturor. La final, fiecare echipă și-a prezentat produsul în fața clasei, ceea ce a consolidat sentimentul de apartenență și de mândrie pentru munca realizată împreună. Prezentarea

finală a fost un moment de celebrare a efortului colectiv, iar fiecare echipă și-a împărțit rezultatele cu clasa, primind feedback constructiv.

Una dintre cele mai eficiente metode de învățare colaborativă folosite a fost metoda expertilor („jigsaw”), aplicată, de exemplu, la tema Revoluției Franceze. A fost împărțită clasa în grupe, fiecare elev primind o subtemă: cauze, desfășurare, personalități implicate, consecințe. În prima etapă, elevii cu aceeași subtemă s-au reunit în „grupuri de experți”, unde au citit materiale, au comparat informații și au aprofundat subiectul împreună.

După această etapă, elevii s-au întors în echipele inițiale, unde fiecare a devenit „expert” pe subtema sa și a explicat colegilor ceea ce a învățat. Astfel, fiecare membru al echipei a avut ocazia să predea și să învețe de la ceilalți, parcurgând întreaga temă a Revoluției Franceze prin colaborare. Această abordare a subliniat importanța învățării împreună, fiecare elev fiind responsabil atât pentru propria învățare, cât și pentru sprijinirea colegilor.

(3) Apropierea de realitatea elevului

Unul dintre cele mai importante obiective ale demersului didactic a fost aducerea istoriei cât mai aproape de realitatea elevilor, făcând legături între conținuturile predate și lumea lor cotidiană, interesele și experiențele personale. S-a urmărit constant ca temele și activitățile propuse să fie relevante și să rezoneze cu preocupările lor actuale.

Elevilor le-a fost acordată libertatea de a-și alege teme de proiect care să reflecte pasiunile și curiozitățile lor, precum: „Cum ar fi fost să fii copil în Evul Mediu?”, „Paralele între eroii istoriei și eroii moderni”, „Istoria fotbalului”, „Moda în diferite epoci”, „Descoperiri și inovații care ne-au schimbat viața”. Astfel, elevii au putut să exploreze istoria dintr-o perspectivă personală, descoperind legături între trecut și prezentul lor.

Au fost integrate în lecții numeroase analogii și referințe la cultura pop și la evenimente actuale pentru a capta atenția și a facilita înțelegerea:

- La lecția despre *Iluminism*, s-a discutat despre cum ar fi arătat un smartphone sau un android în acea perioadă, stimulând imaginația și gândirea critică.

- Pentru *Renaștere*, s-a folosit o imagine cu Țestoasele Ninja, asociind fiecare personaj cu un artist celebru al epocii (Leonardo, Michelangelo, Donatello, Rafael), ceea ce a generat entuziasm și a ajutat la memorarea numelor și realizărilor acestora.
- La lecția despre *Constituirea SUA*, începutul lecției a vizat prezentarea unui scurt filmuleț de la Super Bowl, eveniment aflat în actualitate la acea vreme, pentru a crea o punte între prezent și trecut.
- În studiul *descoperirilor geografice*, s-a discutat despre produsele pe care le consumă ei astăzi (ciocolată, cartofi, porumb, roșii) și cum acestea au ajuns în Europa după marile descoperiri, făcând istoria mult mai „gustată” și relevantă.

A fost comparată frecvent lumea de astăzi cu cea din trecut, provocând elevii să găsească asemănări și diferențe, să-și pună întrebări și să reflecteze la evoluția societății. În locul fișelor de personaj clasice, a fost lansată provocarea de a descoperi informații despre o personalitate istorică și de a-i crea o pagină de *social media*, adaptată la specificul epocii respective. Această activitate a fost extrem de atractivă pentru elevi, deoarece a valorificat timpul petrecut de ei online și le-a permis să folosească limbajul și instrumentele cu care sunt familiarizați.

De asemenea, au fost introduși termeni și expresii din mediul lor digital și din limbajul comun pentru a construi treptat vocabularul istoric, facilitând astfel învățarea și transferul de cunoștințe.

În procesul de predare au fost integrate și instrumente moderne de inteligență artificială, pentru a aduce istoria și mai aproape de realitatea elevilor și de universul lor digital. De exemplu, au fost generate versuri despre personaje istorice, adaptate pe stiluri muzicale contemporane, folosind platforme de tip AI. Cu ajutorul platformei Suno, au fost create melodii în genuri muzicale preferate de elevi, precum trap sau rap, transformând informațiile istorice în cântece atractive și relevante pentru ei.

Mai mult, au fost folosite instrumente AI pentru a genera imagini autentice cu personaje istorice animate astfel încât să pară că se mișcă și cântă. Aceste materiale au fost prezentate în clasă, iar elevii au fost încântați să vadă cum istoria „prinde viață” prin formele media pe care le folosesc zi de

zi. Astfel, conținutul istoric a fost transformat într-o experiență interactivă, creativă și apropiată de interesele și limbajul generației actuale, crescând implicarea și motivația pentru învățare.

Pentru a aduce istoria mai aproape de viața elevilor, au fost invitate persoane din comunitate să împărtășească povești reale, iar lecția despre Revoluția din 1989 a pornit de la interviuri realizate de elevi cu membrii propriei familii. Acest demers a avut un impact emoțional puternic, făcând ca evenimentele istorice să devină vii și relevante pentru fiecare copil în parte.

(4) Activitate mentală intensă

A fost pus un accent deosebit pe activități care să solicite intens gândirea elevilor, cu asigurarea că fiecare sarcină a reprezentat o provocare reală pentru mintea lor. Un exemplu central a fost organizarea unui escape room pe conținut istoric, unde elevii au trebuit să rezolve o serie de provocări și enigme bazate pe cunoștințe istorice. Pentru a avansa în joc, aceștia au analizat documente, au descifrat coduri inspirate din epoca studiată și au făcut conexiuni între evenimente, personaje și cauze istorice. Astfel, activitatea a stimulat atât colaborarea, cât și gândirea critică și aplicarea practică a informațiilor învățate.

De asemenea, au fost organizate dezbateri pe teme precum monarhii absolute și personaje istorice controversate, cum ar fi Cristofor Columb. Elevii au fost provocați să cerceteze în profunzime, să analizeze surse diferite, să construiască argumente și să anticipeze contraargumente. Aceste dezbateri nu doar că au dezvoltat abilități de argumentare și analiză critică, dar au și crescut nivelul de implicare mentală, fiecare elev fiind responsabil să-și susțină punctul de vedere cu dovezi istorice solide.

În plus, proiectele realizate individual sau în echipă au presupus mereu sarcini care au solicitat activitate mentală intensă: de la cercetarea și sinteza informațiilor, la crearea de produse originale (podcasturi, recenzii, postere digitale) și prezentarea acestora în fața clasei. Elevii au fost încurajați să gândească independent, să caute soluții inovatoare și să-și asume roluri active în procesul de învățare, ceea ce a dus la o dezvoltare semnificativă a competențelor lor cognitive și creative.

(5) Expresia

Pentru creșterea implicării elevilor în învățare a fost încurajată foarte mult exprimarea liberă și variată, oferindu-le posibilitatea de a-și alege modul preferat de prezentare a proiectelor și de a se exprima creativ în cadrul orelor de istorie. Elevii au fost susținuți să-și prezinte proiectele în forme variate, potrivite intereselor și talentelor lor: prezentări orale sau video, pentru cei care se simt confortabil să vorbească în fața clasei sau să utilizeze tehnologia; desene, afișe, benzi desenate pentru elevii cu abilități artistice, care au putut ilustra evenimente sau personaje istorice într-un mod personal; scenete și piese de teatru: s-a încurajat crearea și interpretarea unor scenete istorice, unde elevii au putut să joace roluri, să improvizeze dialoguri și să aducă la viață momente importante din trecut. De asemenea, elevii au avut ocazia să realizeze podcasturi istorice, să scrie scenarii și să înregistreze discuții sau interviuri, valorificând astfel abilitățile lor de comunicare și colaborare.

La finalul fiecărei ore, a fost dedicat timp pentru întrebări și discuții libere, încurajând reflecția personală și schimbul de idei între elevi. Această practică a permis clarificarea neînțelegerilor, aprofundarea subiectelor de interes și exprimarea liberă a opiniilor. A susținut elevii să formuleze întrebări deschise, să-și exprime curiozitățile și să reflecteze asupra modului în care lecțiile de istorie se raportează la viața lor de zi cu zi.

(6) Adaptarea la capacitatea fiecăruia

Un principiu fundamental al activității la clasă a fost adaptarea demersului didactic la nivelul și nevoile fiecărui elev, pentru a asigura implicarea tuturor și progresul individual.

A fost oferită elevilor posibilitatea de a alege dintr-o gamă variată de teme, structurate pe niveluri de dificultate. Astfel, fiecare elev a putut opta pentru un subiect care să-i fie accesibil și totodată provocator. De exemplu, unii au ales teme mai generale, precum „Viața cotidiană în Evul Mediu”, în timp ce alții au preferat subiecte complexe, cum ar fi „Analiza cauzelor și consecințelor Revoluției Franceze” sau „Controverse istorice despre Cristofor Columb”. Această flexibilitate a permis fiecărui elev să lucreze în propriul ritm și să-și valorifice punctele forte.

Au fost respectate preferințele și abilitățile fiecărui elev, oferind opțiunea de a lucra individual sau în echipă. Elevii care se simt mai confortabil să lucreze singuri au avut libertatea să își dezvolte proiectul personal, în timp ce cei care preferă colaborarea au putut forma echipe, împărțindu-și responsabilitățile și sprijinindu-se reciproc. Această abordare a încurajat atât autonomia, cât și dezvoltarea abilităților sociale și de lucru în grup.

Pe parcursul activităților, a fost acordat fiecărui elev feedback personalizat, adaptat nivelului său de dezvoltare și performanță. Au fost identificați elevii care au avut nevoie de sprijin suplimentar și explicații suplimentare, fiindu-le oferite materiale de lucru adaptate sau sesiuni de consiliere individuală. De asemenea, a fost încurajat sprijinul reciproc, consolidând astfel o cultură a învățării colaborative.

(7) Inițiativa elevului

Un alt aspect important al activității la clasă a fost încurajarea inițiativei elevilor, oferindu-le libertatea de a-și manifesta interesele și de a contribui activ la conturarea parcursului de învățare. A fost creat un cadru deschis, în care elevii au avut posibilitatea să aleagă dintr-o gamă variată de teme pentru proiecte, astfel încât fiecare să poată explora subiecte care îi reflectă pasiunile și curiozitățile personale. Temele propuse au acoperit atât subiecte din curriculum, cât și teme din afara acestuia, iar elevii au fost încurajați să vină cu propriile sugestii.

Elevii au avut ocazia să-și valorifice pasiunile și interesele, realizând proiecte despre subiecte precum istoria sportului preferat, evoluția unui instrument muzical, moda în diferite epoci sau inovații care i-au impresionat. Această libertate de alegere a crescut motivația și implicarea, fiecare elev regăsindu-se în activitatea de cercetare și prezentare.

A existat loc și pentru inițiative care depășesc conținuturile din programa școlară, astfel că elevii au putut propune teme de lecție care nu erau prevăzute în curriculumul anului respectiv, dar care îi interesau sau le păreau relevante pentru contextul actual. De exemplu, unii elevi au propus să studieze istoria unor evenimente contemporane sau să abordeze teme de actualitate, ceea ce a dus la lecții speciale, gândite și realizate împreună cu ei.

Toate intervențiile menționate au fost aplicate după prima înregistrare a scorurilor de implicare de la finalul lunii octombrie 2024 până la finalul lunii mai 2025, când a fost aplicată iar metoda de observare și notare a scorurilor de implicare. Rezultatele de la finalul lunii mai sunt descrise mai jos. După această ultimă măsurare a fost aplicat și un chestionar dedicat elevilor cu întrebări legate de implicarea lor la ora de istorie.

5. Rezultate: Impactul strategiilor experiențiale asupra implicării

La momentul inițial, la începutul perioadei de observare, majoritatea elevilor (20 din 36) erau deja poziționați pe treapta maximă de implicare (scor 5) pe Scala Leuven, cu încă o parte semnificativă (12 elevi) la scorul 4. Doar 4 elevi s-au situat la scorul 3, unul singur la scorul 2, iar niciunul la nivelul minim (1). Acest aspect reflectă climatul inițial pozitiv și prezența unui fundament experiențial deja instalat în școală, ca urmare a formării cadrelor didactice.

După intervențiile sistematice, la a doua măsurătoare (sfârșitul lunii mai), scorurile au înregistrat o creștere substanțială: 24 de elevi au obținut nivelul maxim de implicare, 9 au urcat la scorul 4, iar la nivelul 3 au rămas numai 2 elevi. Doar un singur elev a avut scorul 2, iar scorul minim (1) a fost inexistent. Această evoluție conturează o imagine narativă a unui colectiv în care implicarea a devenit, pas cu pas, o „stare de fond”, nu doar un comportament punctual. Copiii au început să se prezinte la ore ca participanți plini de curiozitate, energia intelectuală a crescut, iar disciplina a cedat locul entuziasmului, în special în momentele-cheie (activități de proiect, dezbateri sau prezentări colaborative). Profesorul a remarcat că, pe parcurs, timpul petrecut pentru a capta atenția sau pentru a regla comportamentul de grup a scăzut considerabil, fiind înlocuit de un tip de energie pozitivă, caracteristică implicării intrinseci.

Aceste date sunt consonante și cu răspunsurile elevilor la *chestionarul* administrat lor privind percepția lor asupra implicării. Autoevaluarea implicării confirmă datele observaționale:

- 9 elevi scor maxim, majoritatea cu scor 4, doar 1 elev a marcat nivel scăzut (1).
- Factorii colaborare, activitate mentală intensă, inițiativă și autonomie au fost declarați ca determinanți majori ai implicării.
- Elevii au apreciat colaborarea (lucrul în echipă, feedbackul colegial).
- Tematica relevantă, sarcinile provocatoare și variate, stilul flexibil și acceptarea greșelii au crescut implicarea.
- Sentimentul de siguranță, susținerea profesorului, diversitatea metodelor (inclusiv digitalizare, ludic, proiecte adaptate la interese) au fost percepute ca esențiale.

Dificultăți semnalate: dorința unor elevi pentru structurare sporită, uneori sarcini prea ușoare sau, la polul opus, prea dificile pentru nivelul lor.

6. Discuții

Studiul confirmă că învățarea experiențială, aplicată riguros, crește nivelul de implicare și motivație, favorizând atât performanța școlară, cât și dezvoltarea socio-emoțională. Datele obținute în context românesc sunt concordante cu cele ale colegilor belgieni (Lietaert et al., 2015). Integrarea celor 7 factori ai implicării, asociată personalizării, autonomiei, colaborării și reflecției, optimizează calitatea procesului educațional.

Au fost observate următoarele puncte forte, care se pot considera sugestii de urmărit în activitatea pedagogică:

- Integrarea sistematică a principiilor învățării experiențiale în curriculum la toate disciplinele, nu *doar* în proiecte punctuale.
- Utilizarea combinată a instrumentelor validate (Scala Leuven), chestionare tematice, evaluare continuă de proces și produs.
- Creșterea flexibilității curriculare: opțiuni pentru diversificarea temelor, modurilor de prezentare, contextualizare și colaborare interdisciplinară.
- Reflecția permanentă asupra practicilor: adaptare rapidă la schimbări de context, ajustarea spontană la nevoile și feedbackul elevilor.
- Digitalizarea rațională: utilizarea creativă și utilă a instrumentelor digitale, fără a sacrifica valoarea relațională umană a actului didactic.
- Dezvoltarea unei culturi a feedbackului și a climatului de siguranță.

Prin urmare, educația orientată spre implicare și motivație va rămâne atât o miză teoretică, cât și o necesitate practică pentru școala secolului XXI.

7. Concluzie

Studiul a evidențiat impactul pozitiv al integrării strategiilor de învățare experiențială asupra implicării și motivației elevilor de gimnaziu, bazându-se pe măsurători obiective (Scala Leuven) și percepții subiective (chestionare). Implementarea celor șapte factori propuși de CEGO Leuven – apropierea de realitate, exprimare, inițiativă, învățare împreună, adaptare, activitate mentală intensă, climat emoțional pozitiv – a contribuit la creșterea scorurilor de implicare, la dezvoltarea motivației intrinseci și la formarea unui climat de învățare sigur și colaborativ. Punctele forte ale cercetării includ aplicarea unui model validat științific, corelarea datelor calitative și cantitative, abordarea narativă și contextualizarea strategiilor didactice pentru realitatea elevilor.

Limitările studiului sunt legate de dimensiunea redusă a eșantionului (36 de elevi dintr-o singură școală urbană), ceea ce limitează gradul de generalizare a rezultatelor. Contextul special al instituției, formată în pedagogia experiențială, poate influența pozitiv rezultatele și nu reflectă neapărat diversitatea școlilor românești. De asemenea, durata intervenției și auto-raportările elevilor pot introduce subiectivitate. Pentru validarea extinsă a concluziilor, sunt necesare studii pe eșantioane mai mari, în contexte variate și pe intervale de timp extinse.

Studiul demonstrează valoarea învățării experiențiale și recomandă integrarea sa sistematică în practica didactică actuală. Acest studiu reconfirmă importanța unei pedagogii centrate pe elev, care nu doar transferă cunoștințe, ci cultivă autonomia, responsabilitatea și capacitatea elevului de a înțelege și interpreta critic evenimentele istorice și conexiunile acestora cu prezentul. Astfel, aduce o perspectivă aplicată valoroasă în cadrul demersurilor de modernizare curriculară existente în România și oferă un model de bune practici didactice care pot fi extinse și adaptate în alte contexte educaționale.

Referințe

- Adelman, H. S., & Taylor, L. (2010). *Mental health in schools: Engaging learners, preventing problems, and improving schools*. Corwin Press.
 - Forsström, S., Njå, M., Munthe, E., Álvarez-Galván, J.-L., & Houldsworth, L. (2025). *The impact of digital technologies on students' learning. Results from a literature review*. OECD Publishing. <https://dx.doi.org/10.1787/9997e7b3-en>
 - Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School Engagement: Potential of the Concept, State of the Evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59–109. <https://doi.org/10.3102/00346543074001059>
 - Kolb, D. A. (2014). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Pearson Education.
 - Laevers, F. (1994). *The Leuven Involvement Scale for Young Children. Manual and video*. Centre for Experiential Education.
 - Laevers, F. (2005). *Deep-level learning and the Experiential Approach*. Leuven University Press.
 - Laevers, F. (2013). *Experiential Education: Making the Most of Learning Opportunities*. CEGO, University of Leuven.
 - Lietaert, S., Roorda, D., Laevers, F., Verschueren, K., & De Fraine, B. (2015). The gender gap in student engagement: The role of teachers' autonomy support, structure, and involvement. *British Journal of Educational Psychology*, 85(4), 498–518. <https://doi.org/10.1111/bjep.12095>
 - Main, P. (2021, August). *Leuven Scale: A teacher's guide*. Structural Learning. <https://www.structural-learning.com/post/leuven-scale-a-teachers-guide>
 - Morris, T. H. (2020). Experiential learning – a systematic review and revision of Kolb's model. *Interactive Learning Environments*, 28(8), 1064–1077. <https://doi.org/10.1080/10494820.2019.1570279>
 - Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
 - Sibomana, E., & Laevers, F. (2022). *Development and validation of the Leuven Involvement Scales (LIS): Measuring student engagement in experiential learning activities* [Unpublished manuscript]. CEGO, University of Leuven.
 - Weiner, B. (1986). *An attributional theory of motivation and emotion*. Springer-Verlag.
-

Anexă

Scala Leuven pentru măsurarea implicării

Adaptare și traducere după: „Ervaningsgericht werken in het basisonderwijs met 6 tot 12 jarigen”, Ferre Laevers, Ludo Heylen, Lannoo Campus, 2020

Traducere realizată din limba flamandă: Diaconu Monica

Nivel	Scala Leuvens pentru măsurarea implicării
1. Foarte scăzut	Aproape nicio activitate din partea elevului: - are o atitudine pasivă, absentă, se uită pe pereți, visează altundeva - atunci când e activ: acțiuni stereotipe, fără scop, momente foarte scurte de atenție - nici un semn de explorare, interes sau efort - aproape nicio activitate mentală, nu se alege cu nimic din jurul său - se plictisește
2. Scăzut	Activitate întreruptă: - concentrare limitată, ușor de distras - activitate din când în când, privire distrasă, joacă alternativă, visare - acțiunile duc la rezultate limitate, restrânse - activitatea este trăită ca neavând sens
3. Mediu	Activitate surprinsă fără semne de implicare: - intră în activitate: enunță o serie de acțiuni necesare pentru a realiza ceva - este de obicei acolo cu gândul, dar activitatea este una de rutină, mai degrabă trecătoare - nu este cu adevărat motivat, nu se simte provocat, dă dovadă doar de un angajament limitat - face apel la capacitățile sale doar cu moderație - nu este atins de activitate, nu dobândește o experiență aprofundată - experiență neutră: nici satisfacție reală, nici plictiseală
4. Înalt	Activitate cu momente intense: - activitate neîntreruptă cu o concentrare schimbătoare - motivată, se simte atras de activitate - își folosește capacitățile și primește în lumea sa stimulii din realitate - activitatea îi oferă un sentiment de împlinire
5. Foarte înalt	Activitate intensă continuă: - este tot timpul concentrat, absorbit de activitate, nu poate fi distras - se simte profund atras de activitate, fascinat - își folosește în întregime capacitățile și propriile posibilități - activitate mentală intensă: percepție, imaginație, gândire - funcționează la capacitate maximă - trăiește experiențe (noi) profunde - se bucură foarte mult să fie în explorare și creație

The online version of this article can be found at:
<https://revped.ise.ro/en/category/2025/>

*This work is licensed under the Creative Commons
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0
International License.*

*To view a copy of this license, visit
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>
or send a letter to Creative Commons.
PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.*

Versiunea online a acestui articol poate fi găsită la:
<https://revped.ise.ro/category/2025/>

*Această lucrare este licențiată sub Creative Commons
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0
International License.*

*Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>
sau trimiteți o scrisoare către Creative Commons.
PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, SUA.*